

Pārsegums

Pirtis visizplatītākie un vispiemērotākie ir koka pārsegumi, jo arī pirts sienas parasti ir veidotas no koka (gulbūves, stāvbūves vai koka karkasa sienas), laidumi ir relatīvi mazi (tieši piemēroti koka pārsegumiem), turklāt koka pārsegumus var izveidot pašu spēkiem, neizmantojot cēlēj mehānismus. Pārsegumu izveidošana aptver veselu namdarbu darbu kompleksu, jo pārsegumi vienlaikus ir gan ēkas nesošās, gan arī norobežojošās konstrukcijas.

Kā nesošajām konstrukcijām pārsegumiem jābūt pietiekami izturīgiem, bet kā norobežojošām konstrukcijām tiem jānodrošina nepieciešamā siltumizolācija. Speciālas skaņizolācijas prasības pirtīm parasti netiek uzstādītas (tādas ir vienīgi gadījumos, ja virs pirts atrodas mansards). Par nesošajām konstrukcijām koka pārsegumos izmanto koka sijas, bet norobežojošās un aizpildošās konstrukcijas pārsegumos veido griesti, starpgriesti, tvaikizolācija un siltumizolācija.

Pirts pārseguma konstrukcija tādat ir atkarīga no tā, vai ir paredzēts bēniņu telpā izbūvēt mansardu vai arī tiek ierīkots savietotais jeb bezbēniņu jumts, kur pirts griesti un jumts apvienoti vienā telpu norobežojošā konstrukcijā. Savietotā jumta spārēm ir arī pārseguma siju funkcijas. Savietotajam jumtam jābūt labām siltumizolācijas īpašībām, tāpēc starp spārēm, tāpat kā starp sijām bēniņu pārsegumos, jāiestrādā siltumizolācijas materiāli, kam jābūt pēc iespējas nedegošiem un drošiem pret trupi. Vislabāk šim prasībām atbilst akmens un stikla vate.

Jāņem arī vērā, ka siltumizolācijas slāņa biežums ierobežo spāru (siju) augstums, tāpēc vietējie mazefektīvie siltumizolācijas materiāli ne vienmēr var nodrošināt nepieciešamo siltumpretestības lielumu. Bet tieši pirts griestu (pārseguma) siltumizolācijai jāpievērš vislielākā uzmanība, jo siltais gaiss pārvietojas uz augšu un tāpēc siltuma zudumi caur griestiem sienu un griestu vienādas siltumpretestības gadījumā būs lielāki nekā caur sienām. To nosaka arī Latvijā pašreiz spēkā esošais norobežojošo konstrukciju siltumcaurlaidības aprēķināšanas būvnormatīvs LBN 002-01. Savietotā jumta un pārseguma zem neapsildāmiem bēniņiem siltumpretestībai jābūt aptuveni pusotras reizes

lielāki nekā āršienų siltumpretestībai. Siltumizolācijas slāņa biežumam savietotajos jumtos jābūt tādām pašām kā bēniņu pārsegumos.

Lai novērstu kondensāta mitruma rašanos un pasargātu koka konstrukcijas no trupēšanas, savietotajā jumtā obligāti jāierīko dabiskā vēdināšana ar āra gaisu starp jumta segumu un siltumizolācijas kārtu (vējaizsardzības barjeru) pa vismaz 3 cm platām spraugām. Gaisa pieplūde un izplūde notiek jumta paspārnēs pa speciāli šim nolūkam izveidotām spraugām, veidojot dzegas dēļu apšuvumu ar atstarpēm. Nedrīkst aizmirst arī tvaikizolāciju – tā jāievieto uzreiz virs griestu apšuvuma. Šim nolūkam (tāpat kā pirts sienām) vispiemērotākā ir alumīnija folija.

Tomēr savietotā jumta ierīkošana pirtij nav ieteicama vispirms jau no arhitektoniskā viedokļa un praksē to dara diezgan reti. Domāju, ka mūsu mentalitātei šāda pirts jumta izveidošana nav piemērota. Jau kopš seniem laikiem pirts mums asociējas ar diezgan stāvu divslīpju jumtu. Turklāt savietotajam jumtam ne vienmēr var nodrošināt nepieciešamo siltumizolācijas biežumu, jo tas ir saistīts ar spāru (siju) augstumu. Bet pietiekamas siltumizolācijas ierīkošana pārsegumā (savietotajā jumtā) ir ļoti svarīga, it sevišķi karsētavai, jo temperatūras starpība starp āra gaisu un karsētavas gaisu ir ļoti liela, bet, kā zināms, jo lielāka ir temperatūras starpība, jo lielāki ir siltuma zudumi.

Un, vēl: jo lēzenāks ir jumts, jo lēnāk notiek atmosfēras nokrišņu novadīšana no jumta un lielāki ir defektu rašanās iespēja jumta segumā (uzskatu, ka lēzenie jumti mūsu klimatiskajiem apstākļiem vispār nav piemēroti). Bet savietotajā jumtā radušos jumta seguma bojājumus pamana tikai tad, kad jau ir samirkuši griesti. Tas nozīmē, ka siltumizolācijas slānis jau ir izmircis un zaudējis lielu daļu no savas siltumpretestības. Parasti ir arī grūti noteikt precīzu jumta seguma bojājuma vietu, jo mitrums pa jumta konstrukciju var notecēt uz leju un griestus samitrināt pavisam citā vietā, it sevišķi, ja tvaikizolācijai ir izmantota alumīnija folija, caur kuru mitrums var izsūkties tikai salaiduma šuvju vietās.

Jārēķinās arī ar to, ka pirts griesti savietotā jumta gadījumā būs slīpi (lai nodrošinātu atmosfēras nokrišņu no-

vadišanu no jumta). Jo lielāka būs jumta platība, jo lielāka būs augstuma starpība pirts telpās, bet tā nav vēlama. Tā kā jumta slīpums galvenokārt ir atkarīgs no jumta seguma materiāla, tad, lai iegūtu pēc iespējas lēzenākus griestus, jumta segumam jālieto ruļļmateriāli vairākās kārtās, jo tiem minimālais pieļaujamais jumta slīpums ir vismazākais. Bet, kā zināms, ruļļmateriālu ilgizturība nav liela un eksploatacijas laikā tiem nepieciešama speciāla kopšana, t. i., papildu darbaspēka patēriņš.

Ņemot vērā visu iepriekš teikto, praksē pirts pārsegšanai daudz iecienītāks ir vienkāršs bēniņu jumts un jumts ar bēniņos izbūvētām pastāvīgi vai periodiski ekspluatējamām mansarda telpām. Parasti šāds jumts ir ilggadīgs, jo tas nodrošina ātrāku atmosfēras nokrišņu mitruma novadīšanu no jumta, var nodrošināt labāku bēniņu pārseguma siltumizolāciju, jo siltumizolācijas kārtas biežums nav ierobežots ar spāru augstumu, turklāt bieži vien tas ir arī estētiskāks no arhitektoniskā viedokļa. Bez tam arī parastu bēniņu telpu var lietderīgi izmantot. Tā kā šādiem jumtiem ir liels slīpums, tad jumta iesegšanai ruļļmateriālu vietā var izmantot praktiski jebkuru jumta seguma materiālu (ieskaitot koka skaidas un salmus), kurš no arhitektoniskā viedokļa visvairāk atbilst apkārtējai videi un arī pašas pirts izgatavošanai izmantotajiem materiāliem.

Pārseguma izbūve jāsāk ar siju montāžu. Koka sijas ir ekonomiski izdevīgas līdz 4 m lielu laidumu pārsegšanai. Ja laidumi ir stipri lielāki, ieteicams ierīkot vidējo kapitālo sienu, kas būs balsts sijām un sadalīs pirts telpu mazākās telpās. Siju izgatavošanai ieteicams izmantot priedes koksni. Šim nolūkam neder lapu koki (atšķirībā no pirts iekšējā apšuvuma, kam jāizmanto tieši lapu koki). Sijas novieto 60–80 cm attālumā citu no citas. Ja siltumizolācijai izmanto plātņmateriālus, tad atstatums starp sijām jāpieskaņo siltumizolācijas plātņu izmēriem.

Parasti siju šķērsgriezuma izmēri ir doti projektā. Orientējoši pirts bēniņu pārseguma siju šķērsgriezuma izmērus atkarībā no laiduma lieluma un atstatuma starp sijām, pieņemot, ka bēniņu telpā netiks novietotas smagas iekārtas (tvertnes, boilers u. c.), var noteikt pēc 2. tabulas.